

# ЛОЖИТЕ НА СВЕТИ ЙОАН

Масонството не е религия и всеки член на братството е свободен да избира верската си принадлежност. Въпреки това историята, философията и символизма на движението са тясно свързани с библейски герои и събития. Достатъчно е да споменем цар Соломон и храмът, издигнат по негова поръчка от Хирам.

Доколкото Соломон е все пак старозаветен герой и поради това е почитан от юдеи, християни и мюсюлмани, по-особено значение за свободните зидари има свети Йоан, който се свързва единствено и само с християнската традиция.

Известно е, че първите три степени на регулярното масонство се наричат синьо или символично масонство, а ателиетата от първите три степени се наричат сини ложи или ложи на свети Йоан. В издадената през 1730г. в Лондон книга на Самюел Пришар *Masonry dissected* (критическо изследване на масонството) са предадени следните въпроси и отговори, които се разменят когато масон поиска да бъде приет в чужда ложа:

В. Откъде идвате?

О. От светата ложа на свети Йоан.

В. Какви препоръки носите от там?

О. Препоръките, които нося от Истинските и почитаеми братя и компаньони на Истинската и света ложа на Свети Йоан, откъдето ида, и Ви поздравявам три пъти от все сърце.

Въпросът е кой е свети Йоан и защо той е дал името си на ложите.

Църквата познава няколко видни християнски дейци, които са канонизирани под името свети Йоан.

Първият по време, а може би и по важност е Йоан Кръстител, наричан още Йоан Предтеча. Според официалната църковна трактовка той е син на Захарий и Елисавета и се ражда, когато родителите му са в доста напреднала възраст. Освен това той е братовчед на Исус и е малко по-голям от него. Йоан е пламенен и аскетичен проповедник, който се появява след отшелничество в пустинята и призовава народа на Израел да се покае за греховете си. Кръщенето, което той прилага във водите на река Йордан, е външната форма на покаянието. Исус също е бил кръстен от Йоан, чрез ритуалното потапяне във водите, в който момент Свети дух във вид на гълъб се спуснал от небесата и кацнал на рамото му. По този знак, Йоан, който винаги е твърдял, че е само предтеча на пророкувания месия, разпознал в Исус божия син. Днес църквата чества това събитие на празника Богоявление (Йордановден - 07.01.). Скоро след кръщенето на Исус, Йоан е арестуван по заповед на владетеля по това време Ирод Антипа, тъй като публично порицава повторния му брак с Иродиада, бившата жена на брат му Ирод Филип. Според добре известната и многократно интерпретирана легенда, доведената дъщеря на Ирод Саломея танцувала за Ирод на рождения си ден така красиво, че той ѝ обещал какъвто си избере дар. Саломея, подучена от майка си, поискала главата на Йоан и я получила на поднос.

Йоан Богослов е сочен като автор на четвъртото евангелие и на Откровението (апокалипсиса), последната книга от Новия завет. За него не се знае почти нищо. Счита се, че той е любимият ученик на Исус, който традиционно се изобразява до него на тайната вечеря.

Известен е още Йоан Йерусалимски или Йоан Милостинник, или Подслонител, син на царя на Кипър, който по време на кръстоносните походи, напуска родината си, отива в Йерусалим и основава орден, посветен да оказва помощ на поклонници и рицари, създава приют за болни и бедстващи, дарява пари за възстановяване на разрушени храмове. Канонизиран е от католическата църква под името свети Йоан Милостинник.

Българската православна църква също има своя свети Иван Рилски — отшелникът, създал Рилския манастир.

Българските масони са обявили свети Иван Рилски за свой покровител, но разбира се не той е почитаният от всички масони по света Свети Йоан.

Според Manuel du Franc-Macon (учебник на Франкмасона) от 1812г. на брат Е.Ф. Безо, трябва да се приеме, че истинският покровител на франкмасоните е свети Йоан Милостинник, който със своите добродетели е достоен да бъде покровител на общество, чиято единствена цел е благотворителността. Не без основание това гледище се критикува от Пол Нодон през 1957г. в книгата му „Les Loges de Saint Jean e la philosophie esoterique de la connaissance” (Ложите на

Свети Йоан и езотеричната философия на познанието), според когото Безо като приема, че единствената цел на братството е благотворителността, очевидно забравя, че масонството е преди всичко техника за духовна реализация. Най-вероятно твърдението на брат Безо е повлияно от една реч на кавалера Рамзи, основателят на стария и приет шотландски ритуал, в която той казва: "...нашият орден (масонството) е тясно свързан с рицарите на Свети Йоан Йерусалимски. От тогава нашите ложи носят името на Свети Йоан." Тук обаче Рамзи има предвид висшите степени на шотландството, а не сините ложи. Господстващото мнение е, че синьото масонство е свързано преди всичко с Йоан Кръстител и Йоан Богослов. Първата връзка, която откриваме, е в символичното значение на синия цвят. В изследването си "Histoire et theorie du symbolisme avant et après le christianisme" (История и теория на символиката преди и след християнството) абат Обер през 1870г. в Париж пояснява, че символиката познава три сини цвята: "единият произлиза от червеното, другият от бялото, а третият е в унисон с бялото", което отговаря на синьото, червеното, черното и бялото масонство. Трите разновидности на синьото са свързани и с трите степени на тройното християнско кръщение, защото "...Свети Йоан кръщава във водата (която е синя) за да предизвика покаяние; това е подготовка за кръщението чрез Светия дух и огън, което Исус Христос ще даде". Затова сините ложи представляват първите стъпала в смирение и изоставяне на профанския свят към извършването по-късно обновление чрез огъня (Игнис - Агнец). Към символиката на цветовете естествено се прибавя и символиката на Свети Йоан.

В Откровението Йоан получава от ангела тръстика, подобна на жезъл, със заповед да измери храма, без външния двор, оставен от Господ на езичниците, които във външната тъма трябва да тъпчат в продължение на три години и половина. По подобие на това в езотеричния храм, ложата на Свети Йоан, профаните са допускани само след тригодишно чиракуване при приемането им за калфи — единственият чин в старото масонство.

Числото на Свети Йоан е седем. Йоан Кръстител е изобразен в църквата "Свети Йоан от Латран" в Рим, заобиколен от седем елена — символ на седемте дара на Светия дух, получавани с кръщенето. Откровението на Свети Йоан Богослов е отправено до седемте църкви, които са в Асия и е от Исус и от седемте духа, които са пред неговия престол. За да бъде осветена нова ложа е необходимо това да е поискано най-малко от девет братя, от които седем майстори. Не се закрива ложа, ако седем майстори се противопоставят.

Празниците на двамата Свети Йоан съвпадат (или поне в древността са съвпадали) с дните на зимното и лятното слънцестоене. 7 януари, Ивановден, е празникът на Свети Йоан Кръстител, докато 24 юни Еньовден (летният Свети Иван) е празникът на Свети Йоан Богослов. Двете слънцестоения - най-високото и най-ниското слънце, най-дългия и най-късия ден, хармонират с основната масонска символика на противостоящите величини - слънцето и луната, черните и белите квадрати от килима, изтока и запада, пладне и полунощ, тъмата и светлината, профанството и посвещението.

На староеврейски името Йоан се е произнасяло Йоханан, което означава едновременно доброжелателство и милосърдие, възхвала, прошка и милост (последното значение е в смисъл на пощада и тук се намира връзка със Свети Йоан Милостинник, както и с Ордена на рицарите на троицата или на милостта, поставил си за цел да откупува попадналите в ръцете на неверниците християни. На този орден е посветена 26-та степен от висшите шотландски чинове - принц на милостта). Йоханан означава едновременно "милосърдие от бога" и "възхвала на бога", като първото се свързва с Йоан Кръстител, а второто с Йоан Богослов. По този повод се отбелязва, че милосърдието е низходящо, докато възхвалата и възходяща, също както слънцето завършва своя низходящ път на празника на Свети Йоан Предтеча, даващ милосърдие чрез кръщение и завършва своя възходящ път на Еньовден на празника на Свети Йоан Богослов, възхваляващ бога.

Тази двойственост на Свети Йоан прави пряка връзката му с римският Янус, божеството с две лица. Празниците на Янус са се чествали на двете слънцестоения и са се превърнали в последствие в празниците на двамата Свети Йоан. Янус е покровител на занаятчиите - строители в древния Рим. Празниците на строителите от средновековието са на 24 юни и 27 декември - тогавашните дни на слънцестоенето. Янус е ключар и има сред атрибутите си ключ, символизиращ инструмента, с който се отварят вратите, преградите, за да се отиде към едно по-

съвършено, по-дълбоко познаване на езотеризма. Овидий ни казва, че никой не може да отиде на небето, ако Янус не отвори вратата. Затова Янус е и бог на посвещението. Доколко Свети Йоан е отъждествяван с двуликия Янус личи от един витраж в църквата "Свети Реми" в Реймс, където е изобразен един синтетичен Свети Йоан, обединяващ Кръстителя и Богослова. Сливането между двамата е подчертано от изобразените над главата на фигурата два слънчогледа, гледащи в противоположни посоки и символизиращи лятното и зимното слънцестоене.

В книгата си "Ключът на Хирам" Кристъфър Найт и Роберт Ломас, и двамата регулярни масони, предлагат една по-различна интерпретация на символното значение на Йоан Кръстител. Изразявайки тезата си, че и Йоан и Исус са били членове на сектата на есеите, те твърдят, че и двамата са били водачи и са били приемани като месии. Йоан е бил духовния водач, докато Исус - светския. Двамата са били възприемани като духовните стълбове на кумранската общност. Прави се асоциация с храма на Соломон, който е имал за есеите същото значение, каквото има днес за масоните. Йоан представлява десния стълб "Иакин", олицетворяващ святостта, справедливостта, праведността или най-общо казано божествено установения ред, докато Исус е свързан с левия стълб "Боаз" - управлението, правораздаването, държавността, тъй като Боаз е пралядо на Давид, цар на Израел, а както знаем от евангелиста Матей, Исус е от Давидовото коляно. Според Лин Пикнет и Клайв Принс в книгата им "Прозрението на тамплиерите", Найт и Ломас не са прави и Йоан и Исус не само не са били съратници, но дори напротив, те са били съперници.

Според тях Йоан е бил водач на религиозна секта, в която ученик е бил и Исус. В последствие Исус изоставя пътя на учителя си и започва да се бори за политическо освобождение на евреите. Благодарение основно на свети Павел, установил християнската църква, голяма част от учението на Йоан е предадено като послание на Исус, а ролята на Йоан целенасочено е била принижена до предтеча на Исус, докато историческата истина била обратната. Сочи се, че и до днес в южен Ирак са оцелели мандеите - живите днес йоанити - последователите на църквата на Йоан. Названието мандеи означава буквално гностици и изповядваната от тях религия определено съдържа гностични идеи. Известно е, че гностиците възприемат дуалистичното обяснение на света, като противоположно на светлина и тъмнина, добро и зло. Тези идеи са и в основата на масонството.

Съществува определена връзка между Свети Йоан и ордена на тамплиерите. Едно от обвиненията, отправено към ордена при разтурването им е, че почитали демон на име „Бафомет”, който представлявал отрязана глава – може би главата на Кръстителя. След забраната на ордена, цялото му имущество е предадено на ордена на рицарите хоспиталиери, които се наричали още рицари на Свети Йоан. Това вече е отделна тема.